

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДОКЛАД

за първо гласуване на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца, № 754-01-28, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители на 22.06.2017 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 5 юли 2017 г., разгледа и обсъди Законопроект за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца, № 754-01-28, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители

В заседанието участваха г-жа Росица Димитрова – заместник-министър на труда и социалната политика, г-жа Соня Кръстанова – директор на дирекция „Финанси“ в Министерството на образованието и науката, г-жа Евгения Орлова – държавен експерт в дирекция „Държавни разходи“ в Министерството на финансите, д-р Валентин Димитров, заместник-председател на Държавната агенция за закрила на детето и г-жа Мариана Писарска – член на Националната мрежа за децата.

От името на вносителите, законопроектът беше представен от народния представител Георги Гъоков. С промените се предлага еднократната помощ за покриване на част от разходите в началото на учебната година за деца от семейства с ниски доходи да се разшири и да се отпуска не само за 1-ви клас, но и за семейства с деца във 2-ри, 3-ти и 4-ти клас. Това е възраст, в която децата бързо растат и най-малкото, с което държавата може и следва да им помогне е осигуряването на необходимите средства за облекло и обувки за началото на учебната година. За учебната 2016 - 2017 г., както и за предходните три учебни години, еднократната помощ за децата в първи клас е в размер на 250 лв. Г-н Гъоков подчерта, че при запазване на този размер и за предстоящата учебна 2017 - 2018 г., допълнителните средства необходими за тази мярка ще са около 30 млн. лв., които могат да бъдат осигурени в рамките на изпълнението на бюджета и от налични резерви, без промяна на Закона за държавния бюджет.

В Комисията по труда, социалната и демографската политика бяха получени становища от Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Министерството на образованието и науката, Държавната агенция за закрила на детето, Българската търговско-промишлена палата и Националната мрежа за децата.

Министерството на труда и социалната политика не подкрепя законопроекта. В становището се подчертава, че от мотивите на вносителите не става ясно на какъв принцип се определя, че именно децата до четвърти клас имат много по-сериозна нужда от подкрепа в сравнение с останалите ученици. Според МТСП в законопроекта не е предвидена уредба, регламентираща отпускането на еднократна помощ за постъпване съответно във втори, трети и четвърти клас, когато семейството е санкционирано поради нередовно посещение на училище в първи клас и помощта е възстановена. В становището на МТСП се обръща внимание на това, че по бюджетната програма „Подпомагане на семейства с деца“ за 2017 г. не са предвидени средства за въвеждане на нов вид семейна помощ. В заключение МТСП акцентира и върху основния риск от въвеждането на новия вид помощ, а именно, че освен липсата на финансова обезпеченост, налице е и неравнопоставеността на учениците до 12-ти клас, тъй като, независимо от възрастта на децата, семейството на всеки ученик има съответните разходи за неговата подготовка в началото на учебната година. Освен това,

08⁴⁵
Vse

задържането на децата в училище не може да бъде осигурено само чрез финансова подкрепа.

Министерството на финансите не подкрепя законопроекта като счита, че разширяването на обхвата на помощта за учениците от 2-ри до 4-ти клас включително, няма да намали броя на учениците, които напускат образователната система, тъй като, съгласно данните на Националния статистически институт, например, броят на напусналите поради семейни причини ученици от 1-ви до 4-ти клас за учебната 2015-2016 година е с около 15 % по-нисък в сравнение с учебната 2010-2011 година.

В становището на Министерството на финансите се подчертава, че в мотивите към предложението законопроект не са включени подробни разчети за това колко семейства ще имат право на помощта, като косвено се достига до допълнителния брой от около 120 хил. деца, които биха били обхванати от помощта (посочени са 30 млн. лв. допълнителен разход, при запазване размера на помощта от 250 лв.). Също така и предвид устойчивият характер на мярката, Министерството на финансите счита, че предложението за финансирането ѝ чрез настоящото преизпълнение на бюджета не може да гарантира финансирането на мярката на по-късен период от годината, нито през следващите години, поради което е необходимо да се представят подробни разчети за необходимия допълнителен ресурс в средносрочен план, както и за сметка на кои разходи се предлага да бъде финансирана тази нова политика.

На следващо място Министерството на финансите акцентира и върху това, че в мотивите към законопроекта няма посочени конкретни източници, а общата формулировка „от преизпълнението на бюджета и налични резерви“ противоречи на разпоредбите на Закона за публичните финанси, където ясно е записано, че преизпълнението на приходите за текущата бюджетна година не може да служи като източник на допълнителни разходи, освен в случаите, в които Народното събрание по предложение на Министерския съвет одобри допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет при спазване на фискалните правила (чл. 26, ал. 4 на ЗПФ). Също така предложените промени в Закона за семейни помощи за деца са в противоречие с разпоредбите на чл. 19 от Закона за публичните финанси.

В допълнение Министерството на финансите отбелязва, че в мотивите има допуснати неточности, например, посочва се дялът на лицата в риск от бедност и социално изключване, който е над 40% през 2015 г., но без да се отчита тенденцията, че той намалява, например, спрямо 2014 г., когато неговата стойност е била 41.3%.

В становището на Министерството на образованието и науката се изтъква, че най-голям дял от учениците, отпадащи от училище, е в прогимназиалния и гимназиалния етап на образование, в тази връзка в законопроекта не са взети под внимание различните потребности на децата с нарастването на възрастта. Факторите, влияещи върху обхвата и задържането на учениците в образователната система, са комплексни и увеличаването на целевата помощ за ученици, записани във 2-ри, 3-ти и 4-ти клас, може не само да не повлияе положително, но и да предизвика различен от търсения ефект. МОН подчертава, че вносителите не дават яснота за: 1. точния размер на отпуснатите средства; 2. човешкия фактор, ангажиран в администрирането на помощта; 3. целевото разходване на средствата (няма гаранция, че тези средства ще бъдат похарчени за образование). В мотивите липсва цялостен обстоен анализ.

В заключение МОН изразява становището, че политиката на социалното подпомагане на семействата с деца следва в по-голяма степен да бъде обвързана с посещенията на децата им в училище и в по-малка степен с принципа на обща подходна подкрепа. В тази връзка разглежданият законопроект е крачка в обратната посока. Не се гарантира, че помощта ще бъде свързана с образователните нужди на децата. Оценката на Министерство на образованието и науката показва, че инструментите, базирани на обща подходна подкрепа, имат ниска ефективност по отношение на равния достъп на образование на всички ученици в сравнение с

инструментите, които са насочени към подпомагане на образователните институции и пряко към образователните потребности на децата.

В своето становище, Държавната агенция за закрила на детето отбелязва, че средствата предвидени за отпускане на помощ към семействата с ниски доходи би следвало да бъдат насочени целесъобразно към по-широк кръг деца, които посещават училище до завършване на задължителното образование, но за целта е необходимо да се направи цялостен, сравнителен анализ за различните групи деца, който да обхваща предучилищно, начално, основно и средно образование. В заключение се подчертава, че следва да се оцени финансовия ефект от предложените промени и мерки.

От Българската търговско-промишлена палата се въздържат се от подкрепа на законопроекта, тъй като с предложеното се създава неравнопоставеност между учениците в цялата образователна система, а също така и поради липсата на предвидени в бюджета средства за тези помощи.

Национална мрежа за децата в своето становище споделят и виждането за необходимостта от въвеждането на интегриран подход между различните секторни политики за разрешаване на проблемите с бедността, и в частност превенция на отпадането от училище. Преодоляването на системното и трайно социално изключване на децата може да бъде реализирано въз основа на индивидуален подход и комплексна оценка на нуждата от подкрепа. В тази връзка от Национална мрежа за децата изразяват притесненията си, че без предприемането на съответните промени увеличението на подкрепата за децата до 4-ти клас може да се превърне отново в „мярка на парче“, която няма да промени съществено средата, в която живее детето.

В проведеното обсъждане на законопроекта взеха участие народни представители Хасан Адемов, Клавдия Ганчева, Албена Найденова и Юлиян Папашимов.

В хода на дискусиата бяха обсъдени основните проблеми, които се поставят със законопроекта, а именно – неравнопоставеност на учениците до 4-ти клас и тези от 5-ти до 12-ти клас; – липсата на връзка между получаване на еднократната помощ в началото на учебната година и отпадането на децата от образователната система; – средствата за тези помощи не са предвидени в държавния бюджет, не се гарантира изпълнение на бюджета и като цяло има неяснота за източника на средствата – от кои сектори ще се черпят и как това ще се мотивира; – противоречие на законопроекта със Закона за публичните финанси; – липсата на гаранция за целесъобразното разходване на средствата от еднократната помощ и съответно липсата на предложени механизми за контрол върху разходването.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати: 9 гласа „за“, 1 глас „против“ и 11 гласа „въздържал се“,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да не подкрепи на първо гласуване Закона за семейни помощи за деца, № 754-01-28, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители на 22.06.2017 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ